

OLIECONCERNS WORDEN GASCONCERNS

TEKST: JACQUES POTUIJT (FINANCIËEL CONSULTANT)

Door de groeiende problemen bij het zoeken naar de laatste olie richten Shell en ExxonMobil zich meer en meer op de winning van aardgas.

De ramp met het Deepwater-platform van BP in de Golf van Mexico confronteert beleggers met de steeds grotere risico's van offshoreolie-winning op grote diepte. Oliemaatschappijen moeten hun toevlucht nemen tot steeds moeilijker bereikbare locaties. De makkelijk winbare olie raakt langzamerhand op en daar waar ze nog voorhanden is, zoals in Saoedi-Arabië, Brazilië en Venezuela, geven de staatsoliemaatschappijen de particuliere bedrijven nog maar weinig ruimte om te exploreren.

Overmijdelijk zullen door de gebeurtenissen in de Golf voor alle oliemaatschappijen de kosten van offshoreolie-winning aanzienlijk stijgen. ExxonMobil, Shell, Chevron en ConocoPhillips waren er snel bij om een miljard dollar uit te trekken om samen een systeem te ontwikkelen dat bij een volgende olieramp 100.000 vaten per dag uit de Golf van Mexico kan opdevelen. Het brengt en passant aan het licht dat deze maatschappijen evenmin toegerust waren om een ramp van dergelijke omvang effectief te lijf te gaan.

De groeiende problemen bij het zoeken naar de laatste olie op moeilijk bereikbare plaatsen geeft maatschappijen een motief om zich meer te richten op de winning van aardgas, dat in veel ruimere mate voorhanden is en waarbij de risico's beter beheersbaar zijn. Vijftig jaar geleden werd al het aardgas dat met oliewinning mee naar

boven kwam afgefakkeld, maar de commerciële exploratie is de laatste twee decennia goed op gang gekomen. Bij Shell maakt gas inmiddels bijna 50 procent van de totale productie uit, bij ExxonMobil 40 procent. Bij beide maatschappijen zal aardgas de komende jaren olie als belangrijkste energieproduct verdringen.

Daarvoor zijn immense investeringen nodig in installaties die het aardgas voor verschepping vloeibaar maken om deze op eindbestemming weer te transformeren in gas. Aardgas in zandachtige reservoirgesteenten ('tight gas') en in leisteenformaties ('shale gas') komt in grote hoeveelheden voor en de mogelijkheden van winning verbeteren continu dankzij technologische vooruitgang. Het Internationaal Energie Agentschap (IEA) berekent dat wereldwijd 921 biljoen kubieke meter beschikbaar is, het vijfvoud van conventionele aardgasreserves. In olie-equivalenten uitgedrukt staat deze hoeveelheid voor 5.550 miljard barrel. Bij een mondiale consumptie van 85 miljoen barrel per dag levert dat voor 179 jaar brandstof op.

Ook alternatieve energie, zoals algenolie (ExxonMobil) en ethanol (Shell), krijgt behoorlijke aandacht. Shell stapte begin dit jaar met het Braziliaanse Cosan in een 12 miljard dollar kostende joint venture, die op termijn een omzet van ruim 20 miljard dollar moet kunnen behalen. Met de keuze voor ethanol heeft de milieubelastende olieproductie uit de Canadese teerzanden, die op veel kritiek stuit, minder prioriteit gekregen, terwijl zonne- en windenergie zowel bij Shell als bij Exxon geheel uit de

belangstelling zijn geraakt. Dit zijn grofweg de belangrijkste omgevingsfactoren waaronder de oliemaatschappijen moeten opereren. Hoe gaan Royal Dutch Shell en ExxonMobil hiermee om?

ONGEKEND HARDE MAATREGEL

De door de recessie veroorzaakte druk op olie- en gasprijzen, respectievelijk circa 40 en 60 procent, heeft de omzet en winst van Shell in 2009 met respectievelijk 39 en 52 procent doen dalen. Evengoed werd nog wel een winst behaald van 12,5 miljard dollar. Blijkens de resultaten van de eerste helft van dit jaar zal over heel 2010 een fors deel van de omzet- en winstdaling worden goedgemaakt.

Peter Voser, de Zwitser die in juni 2009 het stuur van Jeroen van der Veer overnam, zag in de gebeurtenissen van 2009 aanleiding om de al onder zijn voorganger uitgezette reorganisatie "more upstream and profitable downstream" te intensiveren. In een voor de Koninklijke ongebruikelijk harde maatregel kregen vijftienduizend medewerkers uit het midden- en hogermanagement de aanzegging om naar hun eigen baan te solliciteren. In 2009 werden vijfduizend functies geschrapt. In het lopende en volgende boekjaar volgen er nog eens tweeduizend. Het personeelsbestand daalt daarmee tot ruim onder de honderdduizend.

De verhoging van de winstgevendheid van downstreamactiviteiten, raffinage en de verkoop van olieproducten moet gestalte krijgen met de verkoop van 15 procent van de raffinagecapaciteit. De reductie van retail komt vooral neer op het sluiten van